

TEMATY Z JĘZYKA POLSKIEGO NA USTNĄ CZĘŚĆ

EGZAMINU MATURALNEGO – 2014 ROK

I. Literatura

1. Groteska jako sposób na wyrażenie w literaturze tragiczności świata. Omów na przykładzie wybranych utworów.
2. Na podstawie wybranych utworów omów funkcje humoru w literaturze.
3. Różne kreacje narratora i sposób ukształtowania narracji w epice. Zanalizuj na przykładzie wybranych utworów.
4. Wieś i jej mieszkańcy. Porównaj odmienne ujęcia tematu w literaturze polskiej różnych epok.
5. Komizm jako sposób na wyrażenie w literaturze tragiczności świata. Omów na przykładzie wybranych utworów.
6. Aleksander Fredro czy Sławomir Mrożek? Odwołując się do wybranych dzieł obu twórców, zdecyduj, który rodzaj komizmu jest Ci bliższy i dlaczego.
7. Analizując celowo dobrane utwory polskie i obce, scharakteryzuj różne odmiany awangardowego dramatu XX wieku.
8. Mistrz i uczeń. Omów funkcjonowanie motywu w wybranych dziełach literackich.
9. Motto, tytuł, ostatnia scena jako klucz do interpretacji dzieła. Omów zagadnienie na podstawie wybranych przykładów.
10. Omów różne kreacje bohatera zbuntowanego, odwołując się do przykładów z literatury XIX wieku.
11. Omów różne kreacje bohatera zbuntowanego, odwołując się do przykładów z literatury XX wieku.

12. Duchowni jako bohaterowie literaccy. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach z różnych epok.
13. Przedstaw przyczyny i skutki konfliktu między jednostką a zbiorowością w wybranych utworach XIX wieku.
14. Omów różne koncepcje poety, odwołując się do wybranych przykładów z dwóch epok literackich.
15. Omów sposób funkcjonowania motywu winy i kary w literaturze różnych epok.
16. Motyw tułaczki w literaturze. Omów różne jego wersje w wybranych utworach różnych autorów.
17. Przedstaw różne portrety rządzących i dokonaj ich oceny, odwołując się do wybranych przykładów z literatury od antyku do XVIII wieku.
18. Przedstaw różne portrety rządzących i dokonaj ich oceny, odwołując się do wybranych przykładów z literatury XIX lub XX wieku.
19. Świat magii w literaturze. Omów sposób funkcjonowania motywu w wybranych utworach różnych epok.
20. Odwołując się do różnych przykładów, porównaj kreacje bohatera tragicznego w dramacie dawnym i współczesnym.
21. Przedstaw i porównaj różne portrety rycerza w literaturze średniowiecznej i pozytywistycznej, odwołując się do wybranych przykładów.
22. Kulinaria w literaturze. Omów funkcję motywu w wybranych utworach literackich.
23. Omów funkcję motywu miłości kobiety i mężczyzny w literaturze staropolskiej.
24. Omów funkcję motywu miłości kobiety i mężczyzny w literaturze romantycznej.
25. Bohaterowie zwierzęcy i ich funkcje w wybranych utworach. Omów ich kreacje w oparciu o wybrane teksty literackie.
26. Literackie reinterpretacje mitów antycznych. Scharakteryzuj sposoby i cele tego literackiego zjawiska (na wybranych przykładach).
27. Przedstaw portrety idealistów w wybranych utworach dwóch epok literackich i dokonaj ich

porównania.

28. Omów funkcje fantastyki w wybranych utworach, np. A. Mickiewicza, Słowackiego, S. Wyspiańskiego i B. Leśmiana. J.
29. Dialogi z tradycją w twórczości poetów współczesnych. Omów na wybranych przykładach.
30. Omów funkcje motywu tańca i biesiady w utworach literackich dwóch wybranych epok.
31. Przedstaw motywy orientalne i ich funkcję w poezji A. Mickiewicza, Słowackiego i G. Byrona. J.
32. Przedstaw sposoby kreowania postaci detektywa w wybranych utworach.
33. Historia jako temat i jako pretekst w polskiej epice XIX wieku. Zanalizuj wybrane utwory.
34. Zanalizuj wpływ historii na wybory dokonywane przez człowieka, odwołując się do literatury okresu wojny i okupacji.
35. Zanalizuj wpływ historii na wybory dokonywane przez człowieka, odwołując się do wybranych tekstów kultury pozytywizmu.
36. Zanalizuj wpływ historii na wybory dokonywane przez człowieka, odwołując się do wybranych tekstów literatury romantycznej i neoromantycznej.
37. Literackie portrety córek lub synów. Przedstaw najciekawsze kreacje, analizując wybrane utwory.
38. Zaprezentuj i porównaj różne manifesty młodego pokolenia, odwołując się do wybranych tekstów literatury XIX i XX wieku.
39. Różne zapisy doświadczenia komunizmu w literaturze. Omów na wybranych przykładach literatury współczesnej.
40. Przedstaw mechanizmy i skutki działania systemu totalitarnego na wybranych przykładach literackich.
41. Od Juliusza Verne'a do Stanisława Lema - analizując wybrane utwory, przedstaw ewolucję powieści science-fiction.

42. Polemiki, spory, prowokacje, starcia pokoleń literackich. Omów na przykładach wybranych utworów literackich.
43. Sytuacja kobiety we współczesnym świecie. Omów na przykładach wybranych tekstów literackich.
44. Metamorfoza bohatera i jej sens w literaturze. Omów na przykładach wybranych utworów.
45. Idealiści i marzyciele w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach z różnych epok.
46. Przedstaw kreacje bohaterów, którzy doświadczyli okrucieństw II wojny i próbują odbudować świat wartości.
47. Dokument i parabola jako dwa sposoby mówienia o współczesności. Porównaj wybrane przykłady literackie.
48. Przedstaw na dowolnych przykładach różne ujęcia inteligenta jako bohatera literackiego.
49. Omów różne ujęcia motywu artysty i jego roli w społeczeństwie, odwołując się do przykładów z literatury XIX i XX wieku.
50. Różne aspekty samotności bohaterów literackich. Zanalizuj na wybranych przykładach.
51. Porównaj koncepcję Boga w wybranych tekstach poetyckich.
52. Wpływ emigracyjnej biografii polskich pisarzy na charakter ich twórczości. Omów na wybranych przykładach z literatury.
53. Katastrofizm w literaturze XIX i /lub XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
54. Legendy, baśnie, fantastyka ludowa źródłem inspiracji twórczej w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
55. Przedstaw portrety mężczyzn w literaturze różnych epok.
56. Miasto w literaturze XIX i XX wieku. Omów na wybranych przykładach.

57. Portrety Sarmatów w utworach literackich różnych epok. Przedstaw na wybranych przykładach i dokonaj porównania.
58. Sny o Polsce i sądy nad Polską zapisane w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
59. Literackie obrazy dążeń Polaków do wolności. Porównaj wybrane przykłady.
60. Różne obrazy przyrody w literaturze. Przedstaw sposoby ich kreowania i funkcje w wybranych utworach.
61. Rola sztuki i artysty w świetle publicystycznych i poetyckich manifestów różnych epok. Omów i porównaj przygotowany materiał.
62. Poezja modernistyczna i współczesna wobec rozterek i niepokojów człowieka przełomu wieków. Dokonaj analizy i porównania wybranych utworów literackich.
63. Jakie motywy biblijne i dlaczego stały się źródłem inspiracji dla literatury? Odpowiedź uzasadnij, analizując wybrane utwory literackie.
64. Jakie motywy mitologiczne i dlaczego stały się źródłem inspiracji dla literatury? Odpowiedź uzasadnij, analizując wybrane utwory literackie.
65. Polacy w satyrze i karykaturze literackiej. Przedstaw sposoby kreowania portretów i ich funkcje, odwołując się do wybranych utworów.
66. Utopie i antyutopie w literaturze - sposoby kreowania i ich funkcje. Omów na wybranych przykładach.
67. Bohater romantyczny i jego spadkobiercy. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
68. Żart, śmiech, satyra jako wyraz dezaprobaty wobec rzeczywistości w literaturze dwóch epok. Omów na wybranych przykładach.
69. Pisarz jako autorytet moralny swoich czasów. Omów na wybranych przykładach.
70. Satyryczny obraz społeczeństwa. Zanalizuj sposoby tworzenia takiego obrazu, odwołując się do wybranych utworów literackich różnych epok.
71. Kultura ludowa jako źródło inspiracji pisarzy różnych epok. Porównaj sposoby jej wykorzystania, analizując wybrane utwory.

72. Literatura faktu jako zjawisko kulturowe XX i XXI wieku. Omów na wybranych przykładach przyczyny jej popularności oraz środki wyrazu.
73. Sacrum w literaturze. Porównaj różne wersje tego motywu w wybranych utworach.
74. Cudzoziemcy jako bohaterowie polskich utworów literackich różnych epok. Omów temat na wybranych przykładach.
75. W oparciu o wybrane utwory literackie omów problemy moralne człowieka współczesnego.
76. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
77. Tworzenie i burzenie mitów narodowych. Zanalizuj problem w oparciu o literaturę różnych epok.
78. Wizerunek Polaka w literaturze. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów literackich z różnych epok.
79. Postacie historyczne jako bohaterowie literatury. Przedstaw różne kreacje i sposoby ich funkcjonowania na wybranych przykładach.
80. Portret Polaka emigranta w literaturze różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej.
81. Przedstaw na dowolnych przykładach różne ujęcia problemu holokaustu w literaturze.
82. Strategie narracyjne i sposoby opisu obozu koncentracyjnego. Porównaj wybrane utwory.
83. Twój region w polskiej geografii życia literackiego i kulturalnego (np. zjawiska, grupy, postaci). Przywołaj wybrane przykłady i uzasadnij ich wybór.
84. Obraz świata i jednostki ludzkiej w literaturze socrealizmu. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych utworów literackich.
85. Portrety Żydów polskich w literaturze XIX i XX wieku. Przedstaw różnorodność kreacji postaci, odwołując się do wybranych przykładów.
86. Portret nauczyciela. Omów różne sposoby jego kreowania, odwołując się do wybranych przykładów z literatury.
87. Literackie obrazy rodziny. Omów na wybranych przykładach.

88. Afryka i jej mieszkańcy w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
89. Omów sposób funkcjonowania motywu winy i przebaczenia w literaturze różnych epok.

II. Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

1. Niepokoje wieku XVII i ich odbicie w literaturze, malarstwie i muzyce. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów.
2. Na wybranych przykładach literackich i innych tekstów kultury scharakteryzuj zjawisko salonów literackich, kawiarni artystycznych i cyganerii artystycznej.
3. Przedstaw różne sposoby kreowania natury w literaturze i malarstwie XIX wieku.
4. Przedstaw różne sposoby kreowania natury w literaturze i malarstwie przełomu XIX i XX wieku.
5. Omów i porównaj różne koncepcje i ideały piękna na przykładzie literatury i sztuki różnych epok.
6. Inspiracje antyczne w literaturze i kulturze renesansowej. Scharakteryzuj je, analizując wybrane dzieła literackie i dzieła sztuki.
7. Omów różne funkcje motywu tańca w wybranych tekstach kultury.
8. Różne funkcje motywu podróży w literaturze i filmie. Przedstaw na wybranych przykładach.
9. Artystyczne ujęcie macierzyństwa w literaturze i sztuce. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
10. Święty w literaturze i malarstwie. Odwołując się do wybranych przykładów, zinterpretuj symbolikę związaną z tą postacią.
11. Przedstaw sposoby prezentacji krajobrazu młodopolskiego w literaturze i sztuce tego okresu. Zanalizuj środki wyrazu.
12. Łowiectwo i myślistwo jako motyw w literaturze i sztuce. Odwołując się do wybranych przykładów, omów sposób jego kreacji i funkcje.
13. Na podstawie wybranych przykładów porównaj funkcjonowanie motywu grozy w literaturze i sztuce.

14. Porównaj wybrany tekst literacki z jego filmową adaptacją i oceń filmowe środki przekazu.
15. Malarstwo, rzeźba i architektura jako inspiracje dla literatury. Omów temat, analizując celowo dobrane utwory.
16. Motyw pasyjny w literaturze, malarstwie i filmie. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
17. Funkcje brzydoty w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Przeanalizuj wybrane dzieła.
18. Artystyczne interpretacje powstań narodowych w literaturze i malarstwie. Porównaj na wybranych przykładach.
19. Katastroficzne wizje i obrazy zagłady w dziełach literackich i filmowych. Zanalizuj wybrane dzieła.
20. Opowiadania Jarosława Iwaszkiewicza w filmach Andrzeja Wajdy. Omów walory artystyczne wybranych ekranizacji.
21. Tematyka codzienności w literaturze i malarstwie XIX wieku. Omów na wybranych przykładach.
22. Naturalistyczne obrazy nędzy w literaturze i malarstwie XIX wieku. Omów na wybranych przykładach.
23. Język teatru a język literatury. Porównaj wybrany dramat polski i jego interpretację sceniczną.
24. Rola pejzażu w literaturze i malarstwie romantyzmu. Omów temat na wybranych przykładach.
25. Różne ujęcia motywu wampira w literaturze i filmie. Porównaj na wybranych przykładach.
26. Symbol jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie. Omów jego najciekawsze, Twoim zdaniem, wykorzystania. Scharakteryzuj kryteria oceny, którymi się posłużyłeś przy wyborze.
27. Totalitaryzm w ujęciu literackim i filmowym. Porównaj wybrane teksty kultury.
28. Syberia w literaturze i sztuce polskiej XIX i XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
29. Inspiracje antyczne w kulturze. Scharakteryzuj je, analizując wybrane dzieła literackie i inne (np. malarskie, rzeźbiarskie, filmowe).

30. Heroizacja i deheroizacja tematu wojny w literaturze i innych tekstach kultury. Omów na wybranych przykładach.
31. Różnorodne ujęcie motywu pojedynku w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
32. Elementy świata fantastycznego oraz ich funkcja w wybranych tekstach kultury.
33. Zanalizuj motyw apokalipsy i różne sposoby jego realizacji w wybranych tekstach literackich i innych dziełach sztuki.
34. Motyw Matki Boskiej w literaturze i sztuce różnych epok. Porównaj ujęcia tego motywu w różnych dziełach.
35. Impresjonizm w literaturze i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
36. Na podstawie wybranych przykładów omów funkcję kiczu językowego we współczesnej literaturze, sztuce i kulturze masowej.
37. Kreacje filmowe bohaterów a ich literackie pierwowzory. Zanalizuj i porównaj wybrane przykłady.
38. Odwołując się do wybranych przykładów literackich i filmowych, przedstaw relacje między rodzicami a dziećmi.
39. Obraz wsi w literaturze i malarstwie. Zanalizuj i porównaj wybrane przykłady z różnych epok.
40. Tatry w malarstwie polskim oraz poezji. Przedstaw na wybranych przykładach różnorodne sposoby prezentacji tego motywu.
41. Wizje przyszłości bliższej i dalszej. Omów sposób kreowania nowej rzeczywistości w wybranych przykładach literackich i filmowych.
42. Postać historyczna jako bohater dzieł literatury i sztuki. Omów na wybranych przykładach sposoby jej kreowania.
43. Topos ogrodu w literaturze i sztuce. Omów funkcjonowanie tego toposu w wybranych dziełach.
44. Literackie i malarskie inspiracje w twórczości Jacka Kaczmarskiego. Zanalizuj wybrane przykłady.
45. Literackie źródła horroru. Omów specyfikę tego gatunku, odwołując się do wybranych

przykładów z literatury i filmu.

46. Sposoby ukazywania szkoły w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
47. Szaleństwo, obłąd jako motywy w literaturze, filmie i malarstwie. Omów ich funkcje w utworach, odwołując się do analizy wybranych dzieł.
48. Literatura i sztuka wobec ludzkiego cierpienia. Omów na wybranych przykładach sposoby ujęcia problemu.
49. Literatura i film wobec tragedii Holokaustu. Omów na wybranych przykładach.
50. Smoki w literaturze, malarstwie i filmie. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów.
51. Święta religijne jako temat literacki, malarski i filmowy. Zanalizuj w oparciu o wybrane przykłady z różnych epok.
52. Bohaterowie w sutannie i habicie. Omów na wybranych przykładach sposoby ich kreowania w literaturze i filmie.
53. Topos raju w literaturze i sztuce. Omów, analizując wybrane przykłady dzieł literackich i innych dziedzin sztuki.
54. Motyw anioła w literaturze, sztuce i filmie. Przedstaw sposoby jego kreacji i funkcje na wybranych przykładach.
55. Powstanie warszawskie w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
56. Ojciec jako bohater literacki i filmowy. Omów na wybranych przykładach sposoby jego kreowania.
57. Symbolika stroju. Omów ją, analizując wybrane dzieła literackie i inne (np. malarskie, teatralne, filmowe).
58. Artysta jako bohater literacki i filmowy. Porównaj sposoby jego kreowania na wybranych przykładach.
59. Dziecko jako ofiara Holokaustu. Omów temat, odwołując się do wybranych dzieł literackich i filmów.
60. Sport w literaturze, filmie i sztuce. Omów na wybranych przykładach.

III. Język

1. Na podstawie wybranych fragmentów dzieł literackich wybranej epoki określ jej charakterystyczne cechy języka i stylu.

2. Wpływ literatury na frazeologię współczesnej polszczyzny. Analizując zgromadzony materiał, scharakteryzuj funkcje związków wyrazowych w tekstach mówionych i pisanych.
3. Wpływ mediów na frazeologię współczesnej polszczyzny. Analizując zgromadzony materiał, scharakteryzuj funkcje związków wyrazowych w tekstach mówionych i pisanych.
4. Na przykładzie zgromadzonego przez siebie materiału językowego zaczerpniętego z prasy codziennej z kilku ostatnich miesięcy, scharakteryzuj tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny.
5. Omów funkcję języka w reklamie medialnej.
6. Scharakteryzuj język przemówień wybranych współczesnych polityków.
7. Dokonaj analizy językowej wybranych przysłów, sentencji i powiedzeń, odwołując się do wybranych trzech utworów literackich różnych epok.
8. Zanalizuj przyczyny zapożyczeń z języków obcych w gwarze młodzieżowej i języku mediów.
9. Wpływ gwary regionu na język współczesnej polszczyzny. Analizując zebrany materiał, dokonaj jego charakterystyki.
10. Analizując wybrany materiał językowy wybranych tekstów współczesnej kultury, określ, na czym polega żywotność biblijnej frazeologii.
11. Analizując wybrany materiał językowy wybranych tekstów współczesnej kultury, określ, na czym polega żywotność mitologicznej frazeologii.
12. Ironia jako sposób mówienia o rzeczywistości. Omów różne ujęcia na wybranych przykładach.
13. Na przykładach dwóch, trzech utworów literackich omów i porównaj funkcjonowanie stylizacji językowej.
14. Ekspresja i impresja - analizując celowo zgromadzony materiał językowy, określ właściwości wypowiedzi świadczące o nadawcy i odbiorcy.
15. Językowe sposoby wyrażania uczuć w listach Twojego pokolenia i pokolenia romantyków. Zanalizuj na wybranych przykładach (np. listów A. Mickiewicza, J. Słowackiego, Z. Krasińskiego, C. K. Norwida i F. Chopina).

16. Język jako instrument walki o władzę. Zanalizuj wybrane materiały wyborcze.
17. Analizując zgromadzony materiał językowy, scharakteryzuj zapożyczenia we współczesnym języku polskim. Oceń ich celowość.
18. Zanalizuj język reklamy telewizyjnej i prasowej, odwołując się do wybranych przykładów.
19. Zapożyczenia językowe i ich związek z dziejami narodu. Zanalizuj zgromadzony materiał.
20. Omów środki językowe charakterystyczne dla wypowiedzi komentatorów sportowych. Zanalizuj zgromadzony materiał językowy.
21. Odszukaj odwołujące się do tego samego wydarzenia historycznego trzy teksty: publicystyczny, literacki i naukowy. Dokonaj analizy językowej ich stylów.
22. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Zanalizuj przykłady ze współczesnej polszczyzny.
23. Komizm słowny. Omów sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok.
24. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowej i ich funkcje na przykładzie wybranych utworów.
25. Omów zjawisko wzbogacania zasobów językowych współczesnej polszczyzny, analizując zebrany materiał językowy.
26. Perswazyjne funkcje języka. Omów na przykładach wybranych tekstów.
27. Neologizmy językowe i ich funkcje w literaturze i/lub współczesnej polszczyźnie.
28. Scharakteryzuj język wybranych bohaterów literackich. Uwzględnij cechy ujawniające ich charakter i przynależność środowiskową.
29. Język w służbie satyry dawniej i dziś. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
30. Dokonując analizy języka różnych reklam, wyjaśnij, jaki obraz świata one kreują.

